

**Spoštovani člani odbora za gospodarstvo, spoštovani vodje poslanskih skupin,
spoštovani pripravljalci predloga Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in
sorodnih pravic (ZKUASP)**

GLOSA - SKG
Sindikalna konferenca
glasbenikov
Dalmatinova ulica 4,
SL -1000 Ljubljana
Tel: +386 1 43 41 254,
+386 1 43 41 294,
Fax: +386 1 43 17 298,
e-mail: info@glosa-skg.si

Zadeva: Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (ZKUASP)

Spoštovani,

V preteklem letu smo se na temo priprave predloga Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic zainteresirane skupine uporabnikov in imetnikov pravic, predstavnikov združenj in sindikatov, kolektivnih organizacij in predstavnikov nadzornih organov večkrat sestale na srečanjih, katera je organiziralo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije.

Med njimi smo bili tudi predstavniki GLOSA SKG (članica FIM - [Fédération Internationale des Musiciens](#), reprezentativnega sindikata kulture in narave GLOSA in ZSSS). GLOSA SKG je sindikalna konferenca glasbenikov, ki je nastala iz potrebe po tesnejšem sodelovanju glasbenikov vseh žanrov in zvrsti, kajti izzivi, ki jih pred nas postavlja prihodnost, predvsem pa novonastajajoče paradigme na področju avtorskega prava (od spleta, glasbe in informacij v oblakih, itd.), zahtevajo, da se tudi glasbeniki vedno bolj pozorno posvečamo izvajanju in ureditvi avtorske in sorodnih pravic.

V sindikalni konferenci, ki deluje pod okriljem reprezentativnega sindikata kulture in narave Slovenije GLOSA, smo združeni predstavniki glasbenih sindikatov ZSVGS (Zveza vseh glasbenikov Slovenije), Slovenske filharmonije, SNG Maribor, SNG Opera in balet Ljubljana in SKUU RTV (glasbeniki, ki delujejo v simfoničnem orkestru in Big bandu RTV SLO). Naši člani delujejo v prav vseh glasbenih zvrsteh, zato smo prepričani, da nam ravno ta širina vpogleda (kot tudi število članov - preko 2500) daje dovolj informacij, da lahko realno presojamo potrebe in zahteve naših članov, kot tudi delovanje organizacij in ustanov, katerih delo tako ali drugače vpliva na naše člane (kolektivne organizacije, UIL, ministrstva, itd.).

Seznanjeni smo z informacijami, da redno prejemate dopise nekaterih združenj in podobnih organizacij, ki se predstavljajo enkrat kot koalicija »Avneko«, drugič kot posamezne tri kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP, SAZOR), nato spet kot interesno združenje ZAPIS... Če si vzamete čas in po spletnih iskalnikih preverite imena zapisana v zadnjem dopisu, ki so ga posredovali kot člani koalicije »Avneko«, boste z lahkoto opazili, da gre za vsem splošno znane kratice: SAZAS, SUGU, SGS, Glasbeni forum, ZAPIS, ZAMP, SAZOR, ipd. Torej gre za kolektivne organizacije, ki nimajo niti svoje strokovne službe in zaposlenih (SAZAS, ZAMP, SAZOR), pretendente za kolektivno organizacijo ZAPIS ali pa zgolj za »satelite« katerega od teh združenj, v katerih praviloma nastopajo vedno ene in iste osebe.

Še bolj zaskrbljujoča je praksa nekaterih izmed teh »satelitov«, ki se venomer ponavlja in to je, da se zlorablja podpise pod peticijami na način, da se podpisane izpostavlja in predstavlja kot pristopnike in podpornike akcij; enkrat k »beli knjigi in revitalizacijskem planu«, drugič pa se jih zlorablja na način, da »sodelujejo« v raznoraznih »koalicijah«. Tako npr. 100 in nekaj oseb podpiše katero izmed 10 različnih peticij belega ravitalizacijskega plana, avtorji teh peticij jih nato združijo in napišejo, da so se pod vse peticije podpisalo 1300 ljudi. Gre za očitno manipulacijo s podatki.

Tako se npr. SIGIC (Slovenski glasbenoinformacijski center) nikoli ni izrekel da pristopa h koaliciji Avneko, pa so avtorji koalicije enostavno zapisali, da so pristopili. Če se je to zgodilo enkrat, poraja dvom tudi v vse ostale pristope h koaliciji in resnosti njenih namenov. Razen seveda tistih satelitskih združenj za katera vemo, da jih

lahko zamenjamo s kratico ene od navedenih kolektivnih organizacij, glede na to, da gre za izredno ozko in interesno usmerjeno združbo ljudi. Navedeno lahko podkrepimo z odgovorom vodstva SIGIC na naše legitimno poizvedovanje o (ne)pristopu h koaliciji.

V sindikatu GLOSA SKG poudarjamo, da so nekatere spremembe po našem mnenju še vedno nezadostno ali neprimerno urejene, vendar se zavedamo, da je ureditev področja nujna za prekinitev prakse, ki se je v preteklih letih vzpostavila pri nekaterih KO. Možnost delovanja v korist zgolj določenih je potrebno prekiniti in poskrbeti, da bodo kolektivne organizacije delovale izključno v korist vseh svojih članov in imetnikov pravic, ne zgolj privilegirancev.

Prav to smo dokazali tudi z naročilom študije o t.i. »enotni položnici« pri prof. Marku Hočevarju in Ekonomski fakulteti v Ljubljani, ki je jasno izpostavila, da bi ureditev področja na način skupne strokovne službe vseh kolektivnih organizacij pripeljala do večje urejenosti trga in hkrati neposrednega dviga skupne delilne mase, ki je namenjena izključno imetnikom pravic, v višini 4 mio. EUR.

Zaradi zgornjih navedb o strokovnih službah in delovanju v korist peščice seveda nekatere KO nikakor niso zainteresirane za pridružitve ideji skupne položnice, čeprav ta v praksi pomeni manj dela tako za KO, kot tudi za uporabnike varovanih del, ki bi plačali zgolj eno položnico in ne več treh ali štirih.

Na tem mestu bi želeli predlagati nekaj konkretnih rešitev v zakonu, za katere menimo, da so nujne, predvsem pa utemeljene. Eno teh področij, urejenih v predlogu zakona ZKUASP, za katero bi si želeli, da je urejeno drugače kot je predlagano sedaj, je tudi področje pooblastil.

Amandma:

V 3. odstavku 23. člena se črta stavek: "Pooblaščenec oziroma pooblaščenka (v nadaljnjem besedilu: pooblaščenec) ima lahko največ deset pooblastil.«-

Obrazložitev:

Pooblastila sindikalnih poverjenikov, zlasti reprezentativnega sindikata se ne more omejevati, saj se s tem izničuje funkcija sindikata in posledično omejuje temeljna človekova pravica do združevanja in pravica do kolektivnega odločanja.

Določilo je neutemeljeno tudi glede na 72. člen ZASP, ki enači sindikalna združenja s kolektivnimi organizacijami pri zastopanju članov, saj z omejevanjem števila pooblastil v delu zastopanja pri odločanju na skupščinah v KO izniči funkcijo in namen ter s tem pomen sindikata.

Ukrep je glede na navedeno nesorazmeren z namenom doseganja ciljev in omejuje člane sindikalnih združenj, ki sprejemajo odločitve v okviru sindikalnih združenj kolektivno ter svojo voljo izražajo preko sindikalnih poverjenikov.

Predlagano določilo je tako v nasprotju z direktivo, saj direktiva določa omejitve pooblastil le v primeru, če omejitve ne vpliva na primerno in uspešno sodelovanje članov pri sprejemanju odločitev v KO. Takšna omejitve pa bi zaradi navedenega vsekakor predstavljala nesorazmeren ukrep, ki bi uspešno in primerno sodelovanje in zastopanje članov onemogočil.

Doslej smo sindikalni zaupniki in pooblaščenca uspešno zastopali interese številčnih članov prav preko pooblastilnih razmerij, saj bi v nasprotnem primeru le-ti ne uživali zaščite in položaja, ki jim pripada in kot se je to tudi preko sodne prakse večkrat izkazalo pri KO Szas. Tudi zaradi tega IPF kot kolektivna organizacija sploh še obstoji. Naj kar direktno izpostavim težnje predsednika SUGU – Slovenske unije glasbenih umetnikov Gala Gjurina, da se zapiše v zakon drugačna opredelitev avtorske in sorodnih pravic, ki se naj loči na pravico izvajalca in proizvajalca fonogramov, kjer bodo potem gospodje iz vseh društev s kraticami odpeljali izvajalsko pravico na SAZAS, ki jo naj bi veliko učinkoviteje upravljal s svojo strokovno službo. Hkrati iz nobenih poročil ni mogoče

izvedeti ter razbrati, kako naj bi bilo hipotetično možno učinkoviteje upravljati avtorske pravice, saj do podatkov ni mogoče priti. Znano je le, da SAZAS nima zaposlenih in da nima strokovne službe, zanj vse procese opravlja podjetje Stroka d.o.o., podobna situacija je pri KO ZAMP, kjer celotno poslovanj poteka preko Zamp d.o.o.

Outsourcing je prava odločitev, če je cenejši oz bolj ekonomičen, hkrati pa mora biti zagotovljeno transparentno poročanje o opravljenem delu, obsegu le-tega in plačilu zanj, specficiranim po posameznih stroškovnih mestih, drugače gre za odlični poligon za izkoriščanje sredstev namenjenih mnogim za cilje in korist posameznikov.

V primeru neupoštevanja našega predloga boste vzpostavili poligon, kjer naši člani še vedno ne bodo mogli uveljavljati pravic na SAZAS-u (kjer je na skupščini priostnih npr 30 ljudi, in 600 in nekaj malega drobiža glasov – brez pooblastil, zgolj s ponderiranjem glasov), hkrati pa boste omogočili ozki skupini, da nam ugrabi še tisto eno kolektivko, ki jo imamo glasbeniki, ki deluje tako kot je treba.

Hkrati vas opozarjamo tudi na področje monopola, ki se naj bi v bodoče urejalo drugače, kot je sedaj zapisano v predlogu zakona, torej da **monopol ostaja**. Ohranitev monopola je bila rezultat širokega konsenza tako s strani predstavnikov združenj uporabnikov varovanega repertoarja kot s strani imetnikov pravic in nenazadnje kolektivnih organizacij. Konsenz je bil izražen na vseh usklajevalnih sestankih. Večletne mednarodne izkušnje s področja kažejo, da odprava monopolnega položaja kolektivnih organizacij prinaša veliko negotovosti, nepredvidljivosti, višanja stroškov poslovanja na področju (tako na strani imetnikov pravic kot uporabnikov). Dejansko konkurenco kolektivnih organizacij in uveljavljanja pravic poznamo iz primerov nekaterih držav: na Poljskem, v Franciji, Italiji, Ukrajini, Bolgariji, Moldaviji, Turčiji ..., žal pa pri nobeni od omenjenih držav ne moremo govoriti o pozitivnih učinkih takšne ureditve. Nejasnosti navedenih primerov se kažejo v določanju tarif, zastopanju repertoarja, medsebojnih odnosih imetnikov pravic in kolektivnih organizacij, aktivni legitimaciji in zastopanju imetnikov, upravljanju in nadzoru ... Rezultat je veliko število sodnih in drugih postopkov tako v razmerju imetnikov pravic in kolektivnih organizacij kot tudi na nivoju kolektivnih organizacij in uporabnikov, nejasni vlogi države in pristojnih ministrstev, posledično nižja nadomestila imetnikov pravic iz naslova uporabe njihovih del, netransparentnost in nepreglednost poslovanja, višji stroški uveljavljanja pravic.

Na vseh naših sestankih smo se vsi strinjali z idejo ohranitve monopola, RAZEN seveda predstavnikov SAZAS, SUGU, ZAPIS, GF, SGS in ostalih kratic, ki ji jih že ves čas omenjam in katerih dopise prejimate na skoraj tedenski bazi.

Zakaj je URSIL na zadnjem usklajevalnem sestanku predlagal ukinitvev monopola, ni povsem jasno. Kaj jim je bilo ponujeno ali zagroženo, bo tako ostala skrivnost. Morda pa bo čas pokazal. Kar je predstavnica Urada, Petra Boškin, takrat predlagala je bil nekakšen predlog, ki ni imel zaslonbe v nobeni analizi, nobenem modelu ki bi ga predstavili kot primer dobre prakse, Torej brez ideje, brez vizije, brez konkretne analize, poglobljenih študij, raziskav. Vsekakor način in poteza vredna obsodbe. Toliko bolj, ker je vprašanje pravnega ali dejanskega monopola ključnega pomena za postavitvev strukture in skeleta predmetnega zakona. Je namreč temelj, na katerem se gradi celotna struktura in določbe. Če takšna podlaga odpade je celotna nadgradnja nesmiselna in je potrebno zakon popolnoma drugače zastaviti prav na vseh segmentih, kar pa bi trajalo leta preden bi vsi deležniki uskladili interese in zakonsko uredili področje, ki je že samo zaradi svoje narave in specifikke zelo zahtevno.

Dejstvo je, da ukinitvev monopola prinaša mnogo negotovosti, zagotovo pa prinaša sesutje trga in ogromno komplikacij pri urejanju plačil nadomestil za uporabo varovanih del.

Le kdo si predstavlja situacijo v kateri bo imel gostinec v lokalu prižgan radio in bo moral paziti, da bo predvajal zgolj skladbe iz začitenege repertoarja kolektivke s katero je podpisal dogovor, kajti vse ostalo bo pomenilo kršitev ZASP. Torej bo moral imeti nekoga zaposlenega, ki bo vsakič, ko bo radio predvajal skladbo, ki ne sodi v

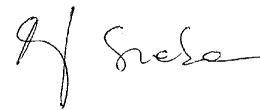
podpisani repertoar moral ugasniti radio. Ali pa na drugi strani situacija, da bo moral lastnik lokala imeti sklenjene pogodbe z vsemi kolektivnimi organizacijami, ki bodo zastopale imetnike pravic, ogromno nepreglednega dela, številnih (tudi nenamernih) kršitev, sodnih postopkov, višjih stroškov, nejasnosti in neurejenosti področja.

Da ne govorimo o stroških, kajti sedaj imamo 5 kolektivk, potem jih bomo imeli 20-30 in vsaka bo imela svojo strokovno službo, ali morda še boljše svoj "outsourcing" servis, ki bo "učinkovito" opravljal zbiranje sredstev in delitev. Seveda bo morala vsaka imeti tudi svojo terensko službo, ki bo preverjala uporabo zaščitene repertoarja, vsaka bo imela še svoj fikus in direktorja.

Ali so cenjeni predstavniki UIL vzeli v ozir vse navedeno, nam ostaja uganka, moramo pa reči, da bi skorajda lahko rekeli, da niso. Predlog o ukinitvi monopola je bil več kot očitno podan brez prave analize, pregleda, brez vizije ali analize posledic, tudi za proračun, predvsem pa za vse deležnike na trgu, v prvi vrsti uporabnike, frizerje, gostince, radije, pa tudi za imetnike pravic, glasbeno industrijo, izvajalce in avtorje. Kajti nihče, ki vsaj malo pozna delovanje trga kolektivnih organizacij in s tem povezano stroškovno učinkovitost, ne bi zagovarjal ideje ukinitve monopola.

Razen seveda, če že vnaprej v tem vidi zase določene koristi? Tega pa danes žal ne moremo vedeti. Verjamemo, da bo to pokazal čas.

S spoštovanjem,

Andrej Sraka,

Predsednik GLOSA SKG